re think athens

ΧΟΡΗΓΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Ίδρυμα Ωνάση

<u>Ομιλία του Προέδρου του Ιδρύματος Ωνάση, κου Αντώνη Παπαδημητρίου</u>

Κυρίες και Κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση σας υποδεχόμαστε εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Ωνάση σήμερα στην Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών.

Ανταποκριθήκατε στην πρόσκλησή μας για την παρουσίαση ενός έργου. Στην πραγματικότητα όμως σας καλέσαμε όλους, τον Πρωθυπουργό, τους αρχηγούς των κομμάτων, τους Υπουργούς, τους Βουλευτές αλλά κυρίως εσάς τους απλούς πολίτες για να σας απευθύνουμε μία πρόκληση. Να ΞΑΝΑΣΚΕΦΘΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.

Ξέρουμε όλοι ότι η συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη: ανεργία, μειώσεις μισθών, ύφεση, ανέχεια και κατήφεια. Στην μιζέρια της εποχής μας <u>όμως</u> πρέπει να αντιδράσουμε με θετικές ενέργειες: με ενέργειες ουσίας και όχι βιτρίνας: με ενέργειες που θα φέρουν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας: με ενέργειες που θα μας κάνουν να αλλάξουμε νοοτροπία και θα βελτιώσουν την καθημερινότητά μας.

Έχουμε συνηθίσει την Αθήνα μας. Μία πόλη αρχαία που χτίστηκε στα τελευταία 40 χρόνια. Μία πόλη που κατοικείται από την παλαιολιθική εποχή αλλά όπου οι Αθηναίοι τρίτης γενιάς ή δεύτερης γενιάς σπανίζουν, ιδίως στο κέντρο της. Μία πόλη χωρίς πολεοδομία, χωρίς όραμα.

Η πρόκληση είναι επιτέλους, εμείς οι πολίτες να αντιδράσουμε <u>θετικά,</u> με μία "μεταμόσχευση". Να ξαναφτιάξουμε την πόλη μας ξεκινώντας από την καρδιά της, από το κέντρο της.

Για τον σκοπό αυτό το Ίδρυμα Ωνάση αποφάσισε σε σύμπραξη με τους πολιτειακούς φορείς και τους εκλεγμένους εκπροσώπους μας να οργανώσει διεθνή διαγωνισμό για την αρχιτεκτονική μελέτη της ανάπλασης του κέντρου της Αθήνας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Με την υποστήριξη: ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΑΣΥ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε.

Ο.ΣΥ. Α.Ε. ΟΔΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε.

Η ανάπλαση αυτή έχει στόχο τη διαβαθμισμένη αρχιτεκτονική και πολεοδομική ανασυγκρότηση του άξονα που ορίζεται από την Λεωφόρο Αμαλίας (ύψος Φιλελλήνων), την Πλατεία Συντάγματος, την οδό Πανεπιστημίου, την Πλατεία Ομονοίας και την Πατησίων μέχρι το ύψος της οδού Ηπείρου (Αρχαιολογικό Μουσείο) καθώς και την Πλατεία Δικαιοσύνης, την Πλατεία Κλαυθμώνος και τις παρόδους τους. Είναι η αποκαλούμενη «πρωτεύουσα περιοχή παρέμβασης» που αποτελεί και το κατ΄εξοχήν αντικείμενο της αρχιτεκτονικής μελέτης.

Σκοπός του προγράμματος είναι η περιοχή αυτή του Ιστορικού και Διοικητικού Κέντρου της Αθήνας να αναζωογονηθεί, να καταστεί ξανά πόλος ασφαλούς και ευχάριστης κατοικίας και εργασίας αλλά και κάθε είδους δράσης οικονομικής, πολιτισμού, παιδείας και αναψυχής. Ταυτόχρονα θα αναβιώσουν και θα αναπτυχθούν σε αυτήν το εμπόριο, η παροχή υπηρεσιών, με αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης και των θέσεων εργασίας και θα διευκολυνθεί η προστασία / προβολή στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Η περιοχή της τριλογίας, αυτό το θαυμάσιο αρχιτεκτονικό σύνολο θα αναδειχθεί. Έχουμε ξεχάσει ότι στο κέντρο της Αθήνας υπάρχει μία πανεπιστημιούπολη με δεκάδες κτίρια και χιλιάδες φοιτητές. Επιτρέψτε μου να σάς θυμίσω τις συζητήσεις, τις προσδοκίες αλλά και την απογοήτευση της υπόθεσης της Ομόνοιας. Με το Rethink Athens, η Ομόνοια επιστρέφει. Θα ληφθεί μέριμνα για κυκλοφοριακή αποφόρτιση του Κέντρου της πόλεως από τη διαμπερή κυρίως κυκλοφορία με την εξυπηρέτηση του Κέντρου από επίγεια Μέσα Μαζικής Μεταφοράς σταθερής τροχιάς (δηλαδή το ΤΡΑΜ).

Θέλω από την αρχή να διευκρινίσω ότι έχουμε απόλυτη συνείδηση του δημόσιου χαρακτήρα του έργου. Αυτό εξ αρχής απαιτεί τη σύμπραξη με το κράτος αλλά και τη δημιουργία των συνθηκών για γόνιμο δημόσιο διάλογο. Η μελέτη αυτή δεν μπορεί να γίνει ως θεωρητική άσκηση επί χάρτου. Είναι απαραίτητη η σύμπραξη όλων. Είναι απαραίτητη η σύμπραξη φυσικά των θεσμών που έχουν ταχθεί να μας εκπροσωπούν. Είναι απαραίτητη η σύμπραξη όλων των εμπορικών και ξενοδοχειακών φορέων. Κυρίως όμως είναι απαραίτητη η σύμπραξη των ίδιων των ενεργών πολιτών, των αρχιτεκτόνων, πολεοδόμων και πολιτικών μηχανικών (που είναι σε πολλά συνυπεύθυνοι για όσα συμβαίνουν στην πόλη μας) των κατοίκων και όλων γενικώς των χρηστών της πόλης. Αυτό που μπορούμε να σας

διαβεβαιώσουμε είναι ότι το Ίδρυμα Ωνάση θα εγγυηθεί ότι θα ακουσθούν όλες οι φωνές και ότι οι μελετητές θα υποχρεωθούν να έρθουν σε διαβούλευση με όλους.

Για το έργο αυτό συμπράττουν τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Μεταφορών, ο Δήμος Αθηναίων, η Περιφέρεια Αττικής, το Αττικό Μετρό, ο ΟΑΣΑ και ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας.

Αντικείμενο της χορηγίας του Ιδρύματος Ωνάση είναι, σ΄αυτή τη φάση, η εκπόνηση των μελετών. Αυτές αφορούν την αρχιτεκτονική μελέτη κατόπιν διαγωνισμού 2 σταδίων: στο πρώτο στάδιο: ανοικτός διαγωνισμός αρχιτεκτονικών ιδεών και στο β' στάδιο: κλειστός αρχιτεκτονικός διαγωνισμός προσχεδίων. Ο διαγωνισμός περιγράφεται ως Ευρωπαϊκός, αλλά βάσει των υπαρχουσών συμφωνιών και συμβάσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών και μη ευρωπαϊκών χωρών, είναι στην ουσία διεθνής.

Εκτός από την αρχιτεκτονική μελέτη, το Ίδρυμα Ωνάση χρηματοδοτεί επίσης υποστηρικτικές μελέτες (περιβαλλοντική, τοπογραφική, συγκοινωνιακή – κυκλοφοριακή και μελέτη TPAM).

Στα δύο στάδια του διαγωνισμού, οι φάκελοι συμμετοχής θα υποβάλλονται ανώνυμα στα μέλη των δύο κριτικών επιτροπών, μία σε κάθε στάδιο. Ενδεικτικά αναφέρω τους προέδρους των 2 επιτροπών, τον ANTONY VIDLER, Πρύτανη στο Cooper Union School of Architecture στη Νέα Υόρκη των Η.Π.Α., ιστορικό και κριτικό σύγχρονης αρχιτεκτονικής και τον κ. PETER CACHOLA SCHMALL, Διευθυντή του Μουσείου Αρχιτεκτονικής της Φρανκφούρτης (DAM) από το 2006, ίσως το πιο απαιτητικό ευρωπαϊκό μουσείο αρχιτεκτονικής. Θα συμμετέχουν φυσικά ο Δήμαρχος Αθηναίων, καθώς και έλληνες και ξένοι θεωρητικοί της αρχιτεκτονικής με διεθνές κύρος και παρουσία που θα ορισθούν με κοινή συναίνεση του Ιδρύματος Ωνάση και του ΥΠΕΚΑ, ενώ θα συμμετέχουν επίσης και έλληνες εικαστικοί, καθηγητές της Σχολής Καλών Τεχνών.

Στο Α΄ στάδιο του διαγωνισμού ιδεών, έχουν δικαίωμα συμμετοχής όσοι ασκούν νομίμως το επάγγελμα του αρχιτέκτονα. Από τις κατατεθειμένες προτάσεις του α΄ σταδίου, η Κριτική Επιτροπή θα επιλέξει 6 έως 8 για το β΄ στάδιο του διαγωνισμού που αφορά την εκπόνηση των προσχεδίων. Στο στάδιο αυτό λαμβάνονται υπ΄ όψιν οι παρατηρήσεις και τα

σχόλια των κατοίκων, των εμπορικών συλλόγων, ξενοδοχειακών επιμελητηρίων, και των λοιπών επιχειρηματικών φορέων. Από τις οκτώ μελέτες προσχεδίων θα βραβευθούν τρεις ενώ στους μελετητές που θα πάρουν το πρώτο βραβείο θα ανατεθεί η διενέργεια της οριστικής μελέτης. Σημειώνω ότι θα δοθεί βραβείο και στην καλύτερη οραματική αλλά μη υλοποιήσιμη πρόταση.

Πέρα όμως από τη διαδικασία του διαγωνισμού, η ιστοσελίδα rethinkathens.org θα προσφέρει την ευκαιρία στο ευρύ κοινό, στους κατοίκους και τους επαγγελματίες της Αθήνας, να ενημερώνονται ενώ μέσα από τα αντίστοιχα κοινωνικά δίκτυα, οι πολίτες θα σχολιάζουν, θα συζητούν και θα εκφράζουν την άποψή τους για το έργο.

Ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός θα διαρκέσει συνολικά ένα έτος (συμπεριλαμβανομένης της οριστικής μελέτης), μετά την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Οι υπόλοιπες μελέτες εκπονούνται παράλληλα και θα ενσωματωθούν στην οριστική μελέτη εφαρμογής για να δημοπρατηθεί το έργο. Η κατασκευή προβλέπεται να διαρκέσει 1,5 με 2 έτη μετά τη δημοπράτηση.

Αυτό είναι το γενικότερο περίγραμμα του έργου, για το οποίο θα σας πει περισσότερο ο καθηγητής κ. Τουρνικιώτης.

Εκ μέρους του Ιδρύματος, η γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου κυρία Μαριάννα Μόσχου, θα είναι το πρόσωπο που θα έχει την ευθύνη του συντονισμού.

Εδώ θέλω να τονίσω τα εξής:

- **το στοιχείο της διαφάνειας του διαγωνισμού**
- **το στοιχείο της γρήγορης διαδικασίας**
- **το στοιχείο της δημόσιας διαβούλευσης. Για το σκοπό αυτό, θα υπάρξει και κύκλος ανοιχτών συζητήσεων με θέμα το συγκεκριμένο έργο αλλά και έκθεση των τελικών προτάσεων της β' φάσης του διαγωνισμού, εδώ, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών**
- **το αναπτυξιακό στοιχείο. Δεν μιλάμε για πεζοδρόμηση και δενδροφύτευση. Το όραμά μας, που είναι προϋπόθεση για την επιτυχία του έργου, είναι να γυρίσει ο πολίτης στο**

κέντρο επειδή θέλει να μείνει εκεί, θέλει να κατοικήσει, να εργασθεί, να κάνει τα ψώνια του, να διασκεδάσει. Όταν ο πολίτης γυρίσει στο κέντρο και πάψει να είναι απλός διερχόμενος, θα αναπτυχθεί ο κοινωνικός ιστός και η οικονομική ζωή, άρα και οι θέσεις εργασίας, όπως έχει συμβεί παντού όπου έχουν πραγματοποιηθεί αντίστοιχες επιτυχείς παρεμβάσεις.

- **το στοιχείο της κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Επιδίωξή μας δεν είναι το gentrification=δεν θέλουμε να αναβιώσει ένα αριστοκρατικό βουλεβάρτο, αλλά να επανέλθει ο απλός πολίτης στην καρδιά της πόλης**
- **το στοιχείο της σύνδεσης του κέντρου με τις άλλες γειτονιές. Σήμερα, η εγγύτητα της Κυψέλης με την τρίλογία δεν είναι καθόλου προφανής**
- **το αισθητικό στοιχείο**
- **το περιβαλλοντικό στοιχείο, το οποίο θεωρώ αυτονόητο**

Το όραμά μας είναι να αναδημιουργηθεί η αρχαία αγορά, το ζωτικό κέντρο της μητρόπολης. Ο τόπος όπου οι πολίτες συμμετέχουν άμεσα στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή του άστεως. Όπου πραγματώνεται η έννοια του ενεργού πολίτη.

Επιλέξαμε να συμπράξουμε με τους αρμόδιους φορείς σε αυτή την πρόταση τώρα,

- **γιατί <u>τώρα</u> χρειάζεται ένα έργο ανάπτυξης,**
- **γιατί <u>τώρα</u> χρειάζεται ένα μήνυμα αισιοδοξίας προς τα έσω αλλά και προς τα έξω**
- **γιατί <u>τώρα</u> χρειάζεται να κάνουμε το περίφημο re-branding της Αθήνας αλλά και της Ελλάδας.**

Επιλέξαμε να προχωρήσουμε με ένα πρόγραμμα που αφορά την Αθήνα και μάλιστα το κέντρο της γιατί, καλώς ή κακώς, η μισή Ελλάδα ζει στην Αθήνα ή άμεσα επηρεάζεται από αυτήν.

Τα ερωτήματά σας είμαι σίγουρος ότι είναι πολλά. Θα προσπαθήσω να απαντήσω εκ προοιμίου σε μερικά.

- **Όχι, δεν θα λύσουμε μόνο με αυτό το πρόγραμμα τα προβλήματα της μετανάστευσης, των ναρκωτικών, της πορνείας και τα άλλα κοινωνικά ζητήματα. Ας αρχίσουμε όμως να διορθώνουμε τον χώρο όπου αυτά τα προβλήματα καλλιεργούνται**
- **Όχι, δεν θα λύσουμε το πρόβλημα της ασφάλειας του κέντρου. Πιστεύουμε όμως ότι οι ίδιοι οι πολίτες θα περιφρουρήσουν το κέντρο, αν εγκρίνουν το αποτέλεσμα με την παρουσία τους και η πολιτεία θα πιεστεί να αναλάβει τις ευθύνες της**
- **Όχι, η συγκεκριμένη περιοχή δεν είναι η μοναδική προβληματική περιοχή της Αθήνας, αλλά επιλέγουμε να αρχίσουμε από αυτήν γιατί είναι απολύτως κομβικής σημασίας**
- **Όχι, δεν θα γίνει πεζόδρομος και δεν θα ερημώσει το κέντρο. <u>Τώρα</u> είναι έρημο το κέντρο.**
- **Όχι. Η μορφή της περιοχής όπου θα εφαρμοστεί το έργο δεν είναι καθορισμένη. Ο ίδιος ο διαγωνισμός θα την ορίσει. Ένας διαγωνισμός ανοιχτός για Έλληνες και ξένους αρχιτέκτονες.**
- **Όχι, δεν εγγυώμαστε εμείς ότι ο διαγωνισμός δεν θα μείνει στα χαρτιά, όπως τόσες άλλες μελέτες. Όμως πιστεύουμε ότι η δική μας και δική σας πίεση και παρουσία θα το εξασφαλίσει.**

Η δική σας συμμετοχή θα πιέσει τον πολιτικό κόσμο, που είναι εδώ παρών, σύσσωμος από την αριστερά ως την δεξιά να προβεί στην υλοποίηση του έργου. Όλοι μας διαβεβαιώνουν με την παρουσία τους εδώ ότι θα το πράξουν. Από εμάς και από εσάς εξαρτάται το να τους καθίσετε στο σκαμνί αν δεν το κάνουν.

Κυρίες και Κύριοι,

Η παρέμβασή μας είναι εξόχως πολιτική, με την πλήρη έννοια του όρου. Ζητάτε να είμαστε ρεαλιστές. Ζητάμε να τολμήσουμε το ακατόρθωτο. Ήρθε η στιγμή να το κάνουμε πραγματικότητα. Ο διαγωνισμός τώρα αρχίζει. Δεν ξέρουμε ποιες είναι οι λύσεις που θα προταθούν. Αλλά η διαδικασία που σήμερα ξεκινά, ήδη από μόνη της θα μας ταρακουνήσει και θα μας κάνει να πάμε ένα βήμα μπροστά.

Αθήνα, 21 Μαρτίου 2012